

Bruxelles, 19.4.2017
COM(2017) 183 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Inițiativa pentru dezvoltarea durabilă a economiei albastre în Mediterana de Vest

{SWD(2017) 130 final}

1. INTRODUCERE

Economia maritimă din regiunea Mediteranei de Vest are un puternic potențial de dezvoltare în toate sectoarele conexe. Regiunea are 200 de porturi și de terminale, iar aproape 40 % din toate mărfurile (ca valoare) trec prin Marea Mediterană¹.

Regiunea Mediteranei de Vest atrage cel mai mare număr de turiști din bazinul mediteranean, în parte datorită patrimoniului său artistic și cultural. Ea se caracterizează printr-o mare biodiversitate, având 481 de zone marine protejate, inclusiv situri Natura 2000². Regiunea este o zonă de pescuit bogată, care reprezintă peste 30 % din valoarea totală a debarcărilor la prima vânzare din Marea Mediterană și care asigură peste 36 000 de locuri de muncă directe pe nave de pescuit³.

În pofida acestor avantaje importante, regiunea se confruntă cu o serie de provocări care se adaugă la instabilitatea sa geopolitică generală: o criză economică și financiară prelungită, cu un nivel ridicat al șomajului în rândul tinerilor în mai multe țări, creșterea urbanizării în zonele de coastă, exploatarea excesivă a stocurilor de pește, poluarea marină și, nu în ultimul rând, criza refugiaților.

Schimbările climatice afectează considerabil regiunea⁴, iar creșterea nivelului mării reprezintă o amenințare majoră la adresa ecosistemelor și a economiilor costiere. Alți factori, cum ar fi creșterea demografică și îmbătrânirea populației, migrația și globalizarea, vor amplifica, de asemenea, aceste presiuni.

Prin urmare, este necesară, în mod evident, o inițiativă comună care să permită UE și țărilor învecinate să coopereze la nivel transfrontalier pentru:

- a spori siguranța și securitatea,
- a promova creșterea albastră durabilă și crearea de locuri de muncă și pentru
- a conserva ecosistemele și biodiversitatea în Mediterana de Vest.

În ceea ce privește guvernanta maritimă, unirea forțelor va permite, de asemenea, statelor membre să își coordoneze acțiunile, să utilizeze mai eficient instrumentele disponibile și să maximizeze utilizarea instrumentelor financiare și de finanțare, cu posibilitatea de a mobiliza mai multe investiții private decât pe cont propriu, inclusiv prin valorificarea potențialului Platformei de investiții pentru politica de vecinătate a UE, lansată recent⁵.

În consecință, Declarația ministerială privind „economia albastră”, adoptată de Uniunea pentru Mediterana în 2015⁶, a invitat țările participante să analizeze valoarea adăugată și fezabilitatea strategiilor maritime corespunzătoare la nivel subregional și să se bazeze pe experiența „Dialogului 5+5”. În octombrie 2016, miniștrii afacerilor externe din Algeria, Franța, Italia, Libia, Malta, Mauritania, Maroc, Portugalia, Spania și Tunisia au încurajat

¹ <http://msp-platform.eu/sea-basins/west-mediterranean>.

² <http://www.mapamed.org> (Aprilie 2016).

³ <http://www.fao.org/3/a-i5496e.pdf> (FAO 2016).

⁴ <http://www.cmcc.it/publications/regional-assessment-of-climate-change-in-the-mediterranean-climate-impact-assessments>.

⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/news-and-events/state-union-2016-european-external-investment-plan_en.

⁶ http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en.pdf

continuarea lucrărilor cu privire la o inițiativă pentru dezvoltarea durabilă a economiei albastre, împreună cu Secretariatul Uniunii pentru Mediterana⁷.

Prezenta inițiativă constituie urmarea solicitării sus-menționate și cuprinde prezenta comunicare și cadrul de acțiune care o însoțește. Ambele au fost elaborate în strânsă cooperare cu țările vizate și cu Secretariatul Uniunii pentru Mediterana. Comunicarea subliniază principalele provocări, deficiențele care trebuie abordate și soluțiile posibile. Cadrul de acțiune prezintă prioritățile propuse și valoarea lor adăugată, acțiunile și proiectele în detaliu, cu obiective cantitative și termene pentru monitorizarea progreselor realizate de-a lungul timpului.

Inițiativa se bazează pe experiența de lungă durată a Comisiei în domeniul strategiilor pentru bazinele maritime și al strategiilor macroregionale⁸ (cum ar fi Strategia pentru regiunea atlantică, Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice și Strategia UE pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice). Ea se bazează, de asemenea, pe activitatea de peste două decenii din cadrul Dialogului 5+5, care a creat legături puternice între țările participante. În plus, inițiativa se sprijină și pe alte politici ale UE legate de regiunea în discuție, cum ar fi prioritățile revizuirii politicii europene de vecinătate și recenta Comunicare privind guvernanta internațională a oceanelor⁹. Inițiativa beneficiază de:

- dialogul regional privind politica maritimă și economia albastră care se desfășoară sub egida Uniunii pentru Mediterana;
- cooperarea în materie de gestionare a pescuitului, care a fost recent consolidată de procesul Catania lansat în 2016, precum și de cooperarea privind dezvoltarea durabilă a acvaculturii, ambele în cadrul Comisiei Generale pentru Pescuit în Marea Mediterană și pentru
- cooperarea în cadrul Convenției de la Barcelona privind protecția mediului marin și a regiunilor de coastă mediteraneene, precum și de Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU și de eforturile depuse pentru punerea în aplicare a Strategiei mediteraneene pentru dezvoltare durabilă.

Deși această inițiativă se concentrează pe regiunea Mediteranei de Vest și pe cele 10 țări menționate mai sus, sfera de acțiune și beneficiile ei potențiale ar putea cu ușurință să depășească acest sub-bazin. Prin urmare, în funcție de nevoile care trebuie satisfăcute, acțiunile pot implica parteneri din zona centrală a Mării Mediterane și din zona Atlanticului de Nord-Est și vor rămâne deschise și altor parteneri.

Având în vedere că ea privește atât UE, cât și țările partenere, inițiativa va trebui să fie aprobată politic în primul rând în UE și apoi în cadrul Uniunii pentru Mediterana, reunind toate cele 10 țări vizate.

⁷ <http://ufmsecretariat.org/foreign-affairs-ministers-of-the-55-dialogue-discuss-pressing-regional-challenges-and-highlight-the-positive-contribution-of-ufm-activities-to-the-enhancement-of-regional-cooperation/>.

⁸ COM(2014) 284 și COM(2016) 805.

⁹ JOIN(2016) 49.

2. PROVOCĂRI ȘI LACUNE

Consultările extinse care au avut loc între părțile interesate și autoritățile naționale au scos în evidență o serie de provocări și de lacune care pot fi rezumate în trei domenii principale, după cum urmează:

2.1 Siguranță și securitate

În medie, în Mediterana de Vest au loc anual aproximativ 60 de accidente de transport maritim, dintre care 15 implică tancuri care transportă petrol sau substanțe chimice¹⁰. Aproape jumătate din accidentele care au dus la scurgeri semnificative (100 de tone sau mai mult) în ultimii zece ani au avut loc în vestul Mării Mediterane¹¹. Regiunea stă încă destul de bine în comparație cu alte sub-bazine, dar noile evoluții economice o pot expune la mai multe riscuri, în special în zonele în care traficul maritim este congestionat (cum ar fi strâmtoarea Gibraltar, strâmtoarea Bonifacio sau strâmtoarea Siciliei), dar și în porturi și terminale. Dublarea Canalului Suez poate exacerba congestionarea traficului. Concentrația de nave duce la creșterea riscului de coliziuni, a poluării mediului și a poluării fonice, precum și a numărului de accidente.

Această regiune este, de asemenea, deosebit de sensibilă din punctul de vedere al securității. În perioada 2013-2015, în medie, 11 000 de imigranți ilegali au traversat apele sale în fiecare lună¹², fapt ce constituie un motiv de îngrijorare crescândă, atât pentru viețile umane, cât și pentru activitățile economice. Se estimează că tendințele demografice actuale și schimbările climatice vor accentua concurența pentru resurse și vor alimenta instabilitatea geopolitică din regiune.

Garantarea siguranței și a securității activităților maritime este esențială pentru promovarea dezvoltării durabile a sectoarelor economiei albastre și a prosperității și stabilității în regiune. Eforturile necesare pentru a aborda aceste riscuri și amenințări includ:

- Planul de acțiune regional în domeniul transporturilor pentru regiunea mediteraneeană¹³ și proiectele EMSA/SAFEMED;
- Strategia UE în materie de securitate maritimă și planul de acțiune asociat acesteia;
- Strategia maritimă integrată Africa 2050 și Declarația de la Lomé privind securitatea maritimă;
- Pachetul privind poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european¹⁴ și un proiect-pilot lansat în 2016 pentru a îmbunătăți cooperarea operațională privind funcțiile de pază de coastă dintre cele trei agenții ale UE (FRONTEX, EFCA și EMSA) în Mediterana de Vest;

Întrucât criza refugiaților și controlul migrației au devenit o prioritate în 2015, în cadrul Agendei europene privind migrația au fost elaborate numeroase activități care se axează pe migrație. Rețeaua mediteraneeană Seahorse, precum și Forumul european al funcțiilor de pază de coastă și Forumul funcțiilor de pază de coastă din Marea Mediterană au contribuit, de asemenea, la îmbunătățirea cooperării dintre țările implicate.

¹⁰http://www.medmaritimeprojects.eu/download/ProjectMediamer/SH_Meeting_WME/WM_Transport_factsheet_300115.pdf.

¹¹ <http://arxiv.org/pdf/1510.00287.pdf>.

¹² <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-AaG-565905-Recent-Migration-flows-to-the-EU-FINAL.pdf>.

¹³ Adoptat de Forumul EuroMed privind Transporturile în martie 2015.

¹⁴ Regulamentele (UE) 2016/1624, 2016/1625 și 2016/1626.

Cu toate acestea, inițiativele și proiectele sunt încă relativ izolate la nivelul întregii regiuni, iar capacitățile de aplicare a legii, disponibilitatea, accesibilitatea, prelucrarea și interpretarea datelor diferă încă și sunt fragmentate între cele două țărmuri ale Mediteranei. Prin urmare, trebuie intensificată cooperarea dintre statele membre ale UE și țările partenere din sud pentru a remedia aceste deficiențe prin facilitarea interoperabilității și a schimbului de date, prin crearea de capacități și prin îmbunătățirea răspunsului în timp real în situațiile de urgență.

2.2 Rate ridicate ale șomajului în rândul tinerilor pe fondul îmbătrânirii forței de muncă din domeniul maritim

Există un paradox în materie de ocupare a forței de muncă în regiunea Mediteranei de Vest, unde ratele șomajului în rândul tinerilor sunt extrem de ridicate — între 14 % și 58 % — însă întreprinderile din domeniul maritim, atât din sectoarele tradiționale, cât și din cele emergente, nu pot găsi competențele și profilurile necesare. Această necorelare între cerere și ofertă are drept cauză principală lipsa de dialog și de cooperare între industrie și diferitele niveluri de educație.

Există, de asemenea, o dublă provocare în materie de cercetare și dezvoltare. Pe de o parte, activități precum turismul, transporturile și pescuitul, care sunt în mod tradițional domenii principale ale economiei albastre, au nevoie de un grad mai mare de inovare și de diversificare pentru a rămâne sustenabile, competitive și rentabile de-a lungul timpului și pentru a oferi locuri de muncă calificate. Pe de altă parte, o serie de activități emergente și de lanțuri valorice (cum ar fi biotehnologia albastră, energiile marine din surse regenerabile, resursele vii și minerale)¹⁵ necesită sprijin specific pentru a-și realiza potențialul maxim, pentru a atinge o masă critică suficientă și pentru a atrage investiții și activități de cercetare și dezvoltare adaptate.

În prezent, se promovează în Mediterana de Vest o serie de inițiative și de cadre strategice pentru a stimula activitatea economică, cercetarea și inovarea. Printre ele se numără:

- Strategia UE privind creșterea albastră și politica maritimă a UE
- Strategia UE pentru stimularea creșterii economice și crearea de locuri de muncă în turismul maritim și costier¹⁶;
- Inițiativa BLUEMED;
- „Creșterea albastră” a FAO.

Aceste inițiative vizează fie UE, fie țările vecine, însă nu ambele. Inițiativele implementate la cererea UE nu reflectă întotdeauna nevoile specifice ale beneficiarilor din Mediterana de Vest, iar sprijinul pentru activități transversale care să implice atât părți interesate din nord, cât și din sud, este, de regulă, limitat. Este necesar să se ia măsuri pentru eliminarea asimetriilor în ceea ce privește sfera lor geografică, pentru alinierea instrumentelor de finanțare, pentru generarea masei critice necesare activităților economice care nu sunt în prezent atractive pentru investitorii privați, pentru abordarea actualei lipse de corelare între cererea și oferta de competențe, pentru creșterea capacității părților interesate de a crea parteneriate între cele două maluri ale regiunii și, în cele din urmă, pentru stimularea investițiilor și crearea de locuri de muncă în regiune.

¹⁵ Această provocare va fi aliniată cu strategia europeană în domeniul bioeconomiei și va fi asociată Forumului internațional privind bioeconomia.

¹⁶ COM(2014) 86.

Există și inițiative care implică ambele maluri ale regiunii, cum ar fi Planul de acțiune privind consumul și producția durabile și Planul de acțiune regional în domeniul transporturilor pentru regiunea mediteraneeană. Acestea reprezintă o oportunitate și ar beneficia de pe urma creării unor sinergii mai ample, a cooperării părților interesate și a unei implicări mai active a sectorului privat în punerea lor în aplicare la nivelul Mediteranei de Vest.

2.3 Interese divergente și concurențiale pe mare

Regiunea Mediteranei de Vest are cea mai mare biodiversitate¹⁷ și cel mai mare număr de specii endemice din întregul bazin. Totuși, la fel ca și în restul bazinului maritim, mai multe stocuri de pește au fost pescuite excesiv pe termen lung¹⁸. Aproximativ 3,5 % din apele sale sunt zone marine protejate desemnate la nivel național și situri Natura 2000¹⁹; acest procent este încă departe de ținta de 10 % care constituie obiectivul de conservare a zonei marine și de coastă²⁰.

Regiunea generează 48 % din valoarea adăugată brută și ocupă 45 % din forța de muncă a întregii regiuni mediteraneene, datorită sectoarelor maritime principale, și anume turismul, acvacultura, pescuitul și transportul. Ea este un spațiu care acumulează mari presiuni economice, demografice și de mediu; nu mai puțin de 7 dintre cele 13 zone din Marea Mediterană unde intensă activitate economică interacționează puternic cu aspectele legate de conservare se găsesc în această regiune²¹.

Activitățile economice maritime potențial concurente în aceleași ape pot descuraja sau împiedica investițiile. Aceste activități pot duce, de asemenea, la generarea mai multor deșeuri și la creșterea consumului de energie și de apă, pot exacerba exploatarea resurselor biologice și a altor resurse și, în cele din urmă, pot determina creșterea poluării și deteriorarea gravă a ecosistemelor marine și costiere.

Din acest motiv, s-au făcut eforturi în regiune pentru punerea în aplicare a unei game largi de inițiative și de acorduri, printre altele Directiva UE privind amenajarea spațiului maritim și Directiva-cadru a UE „Strategia pentru mediul marin”, inițiativa „Creșterea albastră” a FAO, Planul de acțiune pentru Mediterana din cadrul Programului Națiunilor Unite pentru Mediu - Convenția de la Barcelona, însoțită de Planul de acțiune regional pentru combaterea deșeurilor marine, precum și Protocolul privind managementul integrat al zonelor costiere. Atât recenta strategie pe termen mediu (2017-2020) a Comisiei Generale pentru Pescuit în Marea Mediterană, care vizează sustenabilitatea pescuitului în Marea Mediterană și în Marea Neagră, cât și MEDFISH 4EVER, oferă o bază solidă pentru a soluționa problema actualei supraexploatare a stocurilor de pește.

Deși se remarcă o voință politică reală de a soluționa provocările care țin de mediu și de domeniul pescuitului, în această regiune se simte încă lipsa unei sensibilizări și a unei diseminări corespunzătoare, dar și a unei abordări transsectoriale, bazate pe date concrete, în elaborarea politicilor. Rămân, de asemenea, numeroase deficiențe în punerea în aplicare și în asigurarea respectării legislației, în special la nivel național și local.

În plus, testele de stres efectuate pe datele privind mediul marin indică existența unor lacune grave în materie de cunoaștere a naturii geologice și ecologice a apelor din sud, precum și o scădere a investițiilor publice în programele de monitorizare în partea de nord. Lacunele în

¹⁷ Diversitatea speciilor în Marea Mediterană crește de la est la vest: 43 % din speciile cunoscute se găsesc în Mediterana de Est, 49 % în Marea Adriatică și 87 % în Mediterana de Vest.

¹⁸ Mai exact, 44 dintre cele 48 de stocuri evaluate în perioada 2012-2014 au fost considerate ca fiind în afara limitelor biologice de siguranță. (sursa: Comitetul științific, tehnic și economic pentru pescuit și Comisia Generală pentru Pescuit în Marea Mediterană).

¹⁹ <http://www.mapamed.org> (aprilie 2016).

²⁰ Instituit în conformitate cu obiectivul 11 în materie de biodiversitate stabilit la Aichi și adoptat în cadrul obiectivului de dezvoltare durabilă 14.5.

²¹ Raportul MEDTRENDS 2015:

http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/medtrends_regional_report.pdf.

materie de informații privind capturile și efortul de pescuit la scară mică fac dificilă acordarea de sprijin pentru sectorul pescuitului.

3. RĂSPUNSUL: ACȚIUNI PENTRU A ABORDA PROVOCĂRILE ȘI PENTRU A ACOPERI LACUNELE

Cadrul curent de acțiune²² (a se vedea documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei) identifică lacunele care trebuie remediate și valoarea adăugată potențială a priorităților și a acțiunilor propuse. Inițiativa va fi finanțată din fonduri și instrumente financiare existente la nivel internațional, la nivelul UE, la nivel național și la nivel regional, care vor fi coordonate și complementare. Acest lucru ar trebui să creeze un efect de levier și să atragă finanțare din partea altor investitori publici și privați. Sursele de finanțare potențiale sunt orientative; ele fac obiectul și, totodată, nu aduc atingere analizei procedurilor și criteriilor de evaluare pentru fondurile, programele și proiectele în cauză.

Prin promovarea coordonării și a cooperării dintre cele 10 țări, această inițiativă vizează:

- să sporească siguranța și securitatea;
- să promoveze creșterea albastră durabilă și crearea de locuri de muncă și pentru
- să conserve ecosistemele și biodiversitatea în regiunea Mediteranei de Vest.

În urma unor ample consultări cu autoritățile naționale și cu părțile interesate, inițiativa se va concentra pe trei obiective principale care abordează aceste trei provocări esențiale.

3.1 Obiectivul 1 – Creșterea siguranței și a securității spațiului maritim

Siguranța și securitatea activităților desfășurate pe mare este esențială pentru dezvoltarea durabilă a economiei maritime, pentru menținerea și crearea de locuri de muncă și pentru buna guvernare pe mare și în zonele de coastă.

Priorități:

1.1 Cooperarea dintre serviciile de pază de coastă

Există în prezent mai multe inițiative în desfășurare care vizează întărirea securității și a siguranței maritime, însă mijloacele sunt utilizate la niveluri diferite sau de către parteneri diferiți în regiunea Mediteranei de Vest. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește facilitarea schimbului de date pe bază de voluntariat, însă cooperarea dintre serviciile de pază de coastă de pe cele două țărmuri ale Mediteranei rămâne limitată, iar răspunsul în timp real la situațiile de urgență pe mare trebuie încă îmbunătățit.

²² Cadrul de acțiune va fi revizuit și actualizat periodic, pe măsură ce apar nevoi noi.

Acțiuni:

- Stimularea cooperării între serviciile de pază de coastă de pe cele două țărmuri din regiunea Mediteranei de Vest prin crearea de rețele ale centrelor de formare profesională, prin acțiuni comune de formare și prin schimburi de personal.
- Sprijinirea consolidării capacităților în domenii precum pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat, serviciul de trafic maritim, căutarea și salvarea pe mare, combaterea introducerii ilegale de imigranți și alte tipuri de trafic ilicit pe mare (inclusiv prin dezvoltarea în continuare a Rețelei mediteraneene Seahorse).

Surse de finanțare potențiale: Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM), Instrumentul european de vecinătate (IEV), Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare (ICD)

1.2 Siguranța maritimă și combaterea poluării marine

Schimbul de date maritime trebuie să fie optimizat între cele două țărmuri ale regiunii Mediteranei de Vest pentru a îmbunătăți cunoașterea situației maritime, pentru a se asigura că finanțările naționale sunt utilizate în mod eficace și pentru a îmbunătăți cooperarea în ceea ce privește operațiunile transfrontaliere. Unele țări partenere fac schimb de date de mediu prin intermediul EMSA/SAFEMED, însă accesul acestora la SafeSeaNet este îngreunat de blocaje.

Acțiuni:

- Încurajarea schimburilor de date privind traficul maritim prin acordarea de sprijin țărilor din sud pentru a-și îmbunătăți infrastructura (Sistemul automat de identificare/Sistemul de monitorizare și informare privind traficul navelor maritime) și pentru a le facilita accesul la platformele existente (SafeSeaNet și Sistemul comun informare și de comunicare în situații de urgență cu privire la poluarea mediului marin).
- Sporirea capacității (planificare, pregătire și instrumente) de răspuns și de combatere a poluării marine provocate de accidente.

Surse de finanțare potențiale: IEV, FEDR, Programul Orizont 2020 al UE, fondurile naționale

Tinte pentru obiectivul 1

- Acoperire completă a Sistemului automat de identificare până în 2018, cu scopul de a face schimb de cât mai multe date de monitorizare a traficului maritim la nivel regional;
- Consolidarea supravegherii frontierelor prin implicarea țărilor vecine în Rețeaua mediteraneeană Seahorse până în 2018.

3.2 Obiectivul 2 – O economie albastră inteligentă și rezilientă

Inovarea și schimbul de cunoștințe sunt esențiale pentru abordarea problemei schimbării de generații pe piața muncii și pentru o economie mai sustenabilă, mai competitivă și mai

rezilientă la criză și la șocuri ciclice în regiune. Acest obiectiv se bazează în mare măsură pe inițiativele existente, cum ar fi BLUEMED²³ și Agenda strategică de cercetare și inovare, și încurajează țările partenere să se implice mai mult.

Priorități:

2.1 Cercetare și inovare strategică

Partenerii și părțile interesate de pe țărmul sudic al Mediteranei de Vest vor fi invitate să se alăture inițiativei BLUEMED pentru a crea economii de scară și a stimula formarea de parteneriate între institutele de cercetare și sectoarele economice de pe cele două țărmuri ale Mediteranei.

Acțiuni:

- Promovarea industriilor și a serviciilor inovatoare bazate pe conceptul bio, inclusiv ingredientele alimentare, produsele farmaceutice, produsele cosmetice, produsele chimice, materialele și energia.
- Dezvoltarea unor noi tehnologii de observare și de monitorizare a oceanului, inclusiv a resurselor biologice de adâncime și de pe fundul mării, precum și a altor resurse.
- Dezvoltarea de noi concepte și protocoale de către societățile private și operatorii maritimi pentru utilizarea la maximum a infrastructurii, a navelor și a platformelor în scopuri științifice, ecologice, de siguranță și de securitate.
- Dezvoltarea unor soluții adaptate și a unor noi tehnologii care să valorifice energia din surse regenerabile marine, să atenueze efectul schimbărilor climatice și să faciliteze adaptarea la aceste schimbări.
- Dezvoltării capacităților pentru transferul de cunoștințe și de tehnologie.

Surse de finanțare potențiale: Programul Orizont 2020 al UE, fondurile naționale, FEPAM, FEDR, IEV, programul LIFE, Fondul verde pentru climă

2.2 Dezvoltarea clusterelor maritime

Clusterelor maritime contribuie în mod evident la inovare, la crearea de locuri de muncă și la creșterea economică. Ele joacă un rol esențial în generarea masei critice pentru activitățile economice care nu prezintă interes în prezent pentru investitorii privați.

Acțiuni:

- Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii în economia albastră (prin intermediul clusterelor maritime naționale, al incubatoarelor de afaceri, al boosterelor, al serviciilor de investiții providențiale și al vehiculelor financiare personalizate).
- Sprijinirea unei rețele eficiente de clusterelor maritime în întreaga regiune.
- Crearea de clusterelor regionale în domeniul energiei din surse regenerabile, al bunăstării și al îmbătrânirii active, pe baza resurselor și a tehnologiilor marine și maritime.

²³ O inițiativă de cercetare și inovare pentru locuri de muncă și creștere economică albastră în zona mediteraneană, elaborată în comun de către Cipru, Croația, Franța, Grecia, Italia, Malta, Portugalia, Slovenia și Spania.

Surse de finanțare potențiale: FEPAM, COSME, IEV, FEDR, fondurile naționale, Fondul european pentru investiții strategice (FEIS), Fondul european pentru dezvoltare durabilă (FEDD)

2.3 Dezvoltarea competențelor și circulația

Instituțiile de învățământ și de formare din domeniul maritim au identificat o serie de modalități posibile de abordare a lipsei actuale de corelare între cererea și oferta de competențe maritime și de intensificare a cooperării.

Acțiuni:

- Încurajarea dezvoltării de competențe maritime inovatoare printr-o serie de acțiuni strategice care să coreleze cererea și oferta.
- Promovarea creării de rețele și a schimburilor între institutele și academiile maritime, portuare și logistice.
- Creșterea gradului de sensibilizare cu privire la profesiile din domeniul maritim și stimularea interesului tinerilor pentru astfel de profesii.
- Corelarea cererii și a ofertei de locuri de muncă în domeniul serviciilor de transport multimodal de marfă, al lanțurilor de aprovizionare și al infrastructurii.
- Armonizarea competențelor și a funcțiilor existente pentru gestionarea aspectelor legate de migrație în regiune și promovarea unei migrații circulare mai eficiente.

Surse de finanțare potențiale: FEPAM, Inițiativa „Creștere albastră” a FAO, Fondul social european (FSE), IEV, ERASMUS+, Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE), fondurile naționale

2.4 Consumul și producția sustenabile (transportul maritim, porturile, turismul maritim și de coastă, acvacultura marină)

Activitățile maritime și terestre, precum și urbanizarea progresivă a regiunii de coastă, exercită presiune asupra ecosistemelor marine și costiere din sub-bazinul respectiv și pot afecta sustenabilitatea pe termen lung a unor sectoare precum acvacultura marină și turismul maritim și de coastă. Această prioritate va încuraja punerea în aplicare a Planului de acțiune privind consumul și producția durabile în regiune și tranziția către o mobilitate mai inteligentă și mai ecologică, turismul durabil și practici sustenabile de acvacultură.

Acțiuni:

- Punerea în aplicare a unor modele și practici de consum și de producție durabile; sprijinirea utilizării surselor de energie nepoluante pentru desalinizarea apei de mare; promovarea eficienței energetice și adaptarea la schimbările climatice în orașele de coastă.
- Promovarea transportului maritim și a infrastructurii portuare ecologice pentru combustibili alternativi; optimizarea infrastructurii, a interfețelor și a procedurilor/operațiunilor portuare; dezvoltarea în continuare a rețelei transeuropene de transport, a autostrăzilor maritime și a conexiunilor portuare aferente.
- Dezvoltarea unor noi produse și servicii turistice tematice, inclusiv:
 - itinerarii naturale, culturale și istorice, turism nautic și de croazieră, porturi de agrement sustenabile, turism pescăresc și pescuit recreativ;
 - crearea de recife ecologice artificiale;
 - conectarea atracțiilor maritime și de la țărm (artă culinară, cultură, sport etc.).
- Elaborarea de standarde tehnice comune țărilor din regiune pentru acvacultura marină durabilă, diversificarea sectorului și consolidarea capacităților.

Surse de finanțare potențiale: FEPAM, COSME, MIE, LIFE, IEV, FEDR, Programul Orizont 2020 al UE, fondurile naționale, Inițiativa „Creșterea albastră” a FAO, Portalul european pentru proiecte de investiții, FEIS, FEDD

Tinte pentru obiectivul 2

- țările din Mediterana de Vest incluse în Inițiativa BLUEMED și în agenda strategică de cercetare asociată acesteia până în 2017;
- o creștere de 25 % a numărului de porturi și de porturi de agrement ecologice certificate până în 2022;
- o creștere de 20 % a valorii producției sustenabile în acvacultură până în 2022;
- o creștere cu 20 % a numărului de turiști sosiți în extrasezon până în 2022.

3.3 Obiectivul 3 – O mai bună guvernare a mării

Menținerea sănătății ecosistemelor marine și costiere, promovând, în același timp, dezvoltarea socioeconomică, necesită un cadru instituțional, juridic și tehnic solid care să poată echilibra cererile concurente pentru spațiul și resursele naturale limitate.

Priorități:

3.1 Amenajarea spațiului maritim și managementul zonei costiere

Se va urmări o punere în aplicare consecventă a directivei privind amenajarea spațiului maritim, a directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” și a protocolului privind managementul integrat al zonei costiere (ICZM).

Acțiuni:

- Îmbunătățirea managementului zonelor maritime și costiere de către actorii locali și asigurarea aplicării coordonate și corespunzătoare a directivei privind amenajarea spațiului maritim și a protocolului ICZM, inclusiv o abordare bazată pe ecosistem.
- Îmbunătățirea cunoștințelor despre interacțiunile uscat-mare și dezvoltarea de soluții de inginerie ecologice pentru starea ecologică bună a mărilor și zonelor costiere.
- Dezvoltarea unor instrumente pentru a selecta situri adecvate pentru instalațiile offshore și pentru a îndeplini cerințele energetice și de protecție a mediului în regiune.

Surse de finanțare potențiale: FEPAM, FEDR, IEV, Programul Orizont 2020 al UE, fondurile naționale

3.2 Cunoștințele marine și maritime

Pentru elaborarea de politici bazate pe date concrete sunt necesare date marine și maritime armonizate și actualizate în domenii precum investițiile, valoarea adăugată brută, ocuparea forței de muncă, producerea și evacuarea deșeurilor, batimetria, calitatea apei și monitorizarea mediului. Datele necesare sunt adesea indisponibile sau sunt disponibile numai pentru unele țări.

Acțiuni:

- Promovarea colectării, păstrării și stocării datelor prin intermediul instrumentelor, al bazelor de date și al proiectelor existente (în special Rețeaua europeană de observare și date privind mediul marin - EMODNET, Centru virtual de cunoștințe care este administrat de Secretariatul Uniunii pentru Mediterana și proiectele Orizont 2020) și extinderea sferei geografice și tematice a acestora în întreaga regiune.
- Menținerea și actualizarea informațiilor privind fenomenele de eroziune și riscurile specifice zonelor costiere; armonizarea și extinderea sistemelor de monitorizare a zonelor costiere la scara sub-bazinului și elaborarea unor instrumente comune pentru evaluarea impactului activităților umane.
- Dezvoltarea vehiculelor autonome fără pilot și a infrastructurii subacvatice conexe.
- Consolidarea capacităților în domeniul afacerilor maritime.

Surse de finanțare potențiale: FEPAM, IEV, FEDR, LIFE, Programul Orizont 2020 al UE, fondurile naționale, Fondul verde pentru climă

3.3 Biodiversitatea și conservarea habitatului marin

Biodiversitatea regiunii este amenințată de poluare, de eutrofizare, de distrugerea habitatelor marine și costiere, de perturbarea rutelor de migrație ale faunei sălbatice, de schimbările în dinamica zonelor de coastă, de deșeurile marine și de zgomote. Țările vor fi sprijinite în eforturile lor de a respecta angajamentele internaționale asumate, precum Convenția de la Barcelona, inclusiv Planul regional pentru combaterea deșeurilor marine din Marea Mediterană și Convenția privind biodiversitatea.

Acțiuni:

- Evaluarea presiunilor atmosferă-uscă-mare și a riscurilor atât pentru ecosisteme, cât și pentru sănătatea umană.
- Suport pentru crearea și managementul unor zone marine protejate, reducerea deșeurilor marine, gestionarea apei de balast și monitorizarea poluării sonore.
- Consolidarea capacității locale de a identifica speciile alogene invazive și rutele invaziei, precum și structura și funcționarea ecosistemelor marine.
- Sprijinirea campaniilor de sensibilizare privind mediul și biodiversitatea marină și voluntariatul în domeniul protecției mediului în întreaga regiune.

Surse de finanțare potențiale: LIFE, FEDR, IEV, FEPAM, Programul Orizont 2020 al UE, fondurile naționale

3.4 Pescuitul sustenabil și dezvoltarea comunităților costiere

Acțiunile sunt în prezent fragmentate între cele două țărmuri ale Mediteranei, prin urmare se va urmări o mai bună coordonare și cooperare regională prin punerea în aplicare a strategiei pe termen mediu (2017-2020) a Comisiei Generale pentru Pescuit în Marea Mediterană, care vizează sustenabilitatea pescuitului în Marea Mediterană și în Marea Neagră. Acest lucru va

garanta, de asemenea, o punere mai consecventă în aplicare a politicii comune în domeniul pescuitului la nivel de sub-bazin.

Acțiuni:

- Susținerea dezvoltării durabile a pescuitului la scară mică și a comunităților costiere prin ameliorarea capacității regiunii de a gestiona stocurile de pește prin intermediul planurilor multianuale în domeniul pescuitului, prin măsuri tehnice, prin închideri ale zonelor de pescuit și prin alte măsuri specifice de conservare.
- Sporirea capacității regiunii de a asigura colectarea în mod adecvat a datelor, efectuarea evaluărilor științifice periodice și un cadru juridic adecvat de control și inspecție.
- Instituirea unor grupuri tehnice locale pentru a analiza oportunitățile și amenințările specifice și pentru a defini măsuri și tehnici de intervenție comune.
- Diseminarea de bune practici în ceea ce privește comercializarea produselor pescărești, creșterea valorii lor adăugate și diversificarea activităților economice în comunitățile costiere (și prin intermediul unor abordări ascendente, cum ar fi dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității).

Surse de finanțare potențiale: FEPAM, IEV, Inițiativa „Creștere albastră” a FAO, CGPM.

Tinte pentru obiectivul 3

- 100 % din apele aflate sub jurisdicție națională și 100 % din zonele costiere să fie acoperite de amenajarea spațiului maritim, de managementul integrat al zonelor costiere și de mecanismele de punere în aplicare a acestora până în 2021;
- cel puțin 10 % din zonele costiere și marine să fie acoperite de zone marine protejate și de alte măsuri de conservare eficiente bazate pe zonă până în 2020;
- reducerea cu 20 % a deșeurilor marine de pe plaje până în 2024;
- țările din sudul Mediteranei să fie incluse în EMODNET până în 2020;
- Toate statele care dețin un cadru juridic adecvat și capacitățile umane și tehnice să își îndeplinească responsabilitățile de control și de inspecție în domeniul pescuitului în calitate de state de pavilion, state de coastă și state ale portului până în 2020;
- 100 % din principalele stocuri din Marea Mediterană²⁴ să facă obiectul colectării de date în mod adecvat, să fie evaluate din punct de vedere științific în mod periodic și să fie gestionate prin intermediul unui plan multianual în domeniul pescuitului până în 2020.

4. GUVERNANȚA ȘI PUNEREA ÎN APLICARE

4.1 Coordonarea

Coordonarea *politică* va fi asigurată prin intermediul mecanismelor și al proceselor existente în cadrul Uniunii pentru Mediterana, inclusiv prin reuniuni ministeriale și la nivelul funcționarilor de rang înalt. Coordonarea *operațională* va fi asigurată prin intermediul unui grup operativ WestMED asociat Grupului de lucru privind economia albastră al Uniunii

²⁴ http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/GFCM/News/Mid-term_strategy-e.pdf.

pentru Mediterana și va include punctele naționale de contact din cadrul ministerelor de resort, din cadrul Comisiei Europene și din cadrul Secretariatului Uniunii pentru Mediterana. Reprezentanții organizațiilor regionale mediteraneene existente ar putea fi invitați, de asemenea, să se alăture grupului operativ.

4.2 Punerea în aplicare și raportarea

Pentru ca inițiativa să funcționeze, trebuie îndeplinite câteva condiții principale:

- susținere ministerială care să recunoască faptul că inițiativa implică politici, ministere și autorități publice de diferite niveluri. Țările trebuie să își stabilească priorități, să își asume angajamente și responsabilități, să alinieze politicile și fondurile la nivel de țară, să confere competențele adecvate și să pună la dispoziție resursele necesare, la toate nivelurile administrative, factorilor de decizie și celor care pun în aplicare politicile;
- Comisia trebuie să asigure o abordare strategică la nivelul UE, inclusiv coordonarea cu inițiativele UE existente;
- guvernele trebuie să monitorizeze, să raporteze grupului operativ, să evalueze progresele înregistrate la nivel național și să ofere orientări de punere în aplicare;
- coordonarea cu activitățile desfășurate de organizațiile regionale existente se asigură prin intermediul Secretariatului Uniunii pentru Mediterana;
- trebuie implicate principalele părți interesate: autoritățile naționale, regionale și locale, inclusiv autoritățile de management, actorii economici și sociali, cetățenii, mediul academic și organizațiile neguvernamentale. Această implicare va fi promovată și prin evenimente publice (de exemplu prin forumuri anuale, evenimente între întreprinderi și evenimente destinate atragerii de investitori și finanțării rapide);
- un mecanism de asistență dedicată va oferi sprijin direct țărilor și grupului operativ; sprijinul ar trebui să includă implicarea părților interesate, crearea de parteneriate între părțile interesate și colectarea tuturor datelor necesare pentru a stabili situația de referință, a monitoriza și a raporta progresele realizate.

5. LEGĂTURILE CU POLITICILE UE

În locul elaborării unor noi dispoziții legislative, prezenta inițiativă are scopul de a realiza obiectivele Uniunii (prioritățile privind „locurile de muncă, creșterea și investițiile”, „uniunea energetică și schimbările climatice”, „migrația” și „Un actor mai puternic pe plan mondial”) prin consolidarea politicilor relevante la nivel de regiune și prin promovarea respectării legislației UE.

Se pune accentul pe o mai bună coordonare între instrumentele de finanțare și pe o abordare cu adevărat integrată, care să reunească diferite direcții de politică și să creeze interconexiuni puternice între politicile și inițiativele UE, cum ar fi politica maritimă, politica comună în domeniul pescuitului, politica de coeziune, politicile în materie de protecție a mediului și politicile maritime și costiere, strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE, pachetul legislativ privind paza de frontieră și de coastă, strategiile privind creșterea albastră, securitatea maritimă, MEDFISH 4EVER, biodiversitatea, adaptarea la schimbările climatice, cel de-al 7-lea Program de acțiune pentru mediu, programele-cadru de cercetare și dezvoltare

și comunicările Comisiei privind „un parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită cu țările sud-mediteraneene”²⁵ și, respectiv, „governanța internațională a oceanelor”²⁶.

6. LEGĂTURI MAI AMPLE

Este necesară coordonarea cu programele și inițiativele mai ample la nivel mediteraneean²⁷, cu Planul de acțiune pentru Oceanul Atlantic, cu strategia UE pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice, precum și cu inițiativele BLUEMED și PRIMA²⁸. Programul INTERACT poate furniza asistență în acest sens, în limita competențelor de care dispune.

De asemenea, inițiativa trebuie să fie în concordanță cu legislația în vigoare. Trebuie căutate sinergii cu Uniunea pentru Mediterana, cu Dialogul 5+ 5, cu Planul de acțiune regional în domeniul transporturilor pentru regiunea mediteraneeană, cu Rețeaua transmediteraneeană de transport și cu cadrele mai largi, cum ar fi cele oferite de Convenția de la Barcelona și de Comisia Generală pentru Pescuit în Marea Mediterană.

Prin punerea în prim plan a ideilor sustenabile și prin crearea de locuri de muncă și creștere economică, proiectele susținute de inițiativă s-ar putea propaga și în alte părți ale Mediteranei, transformând inițiativa într-un promotor al creșterii durabile în acest bazin.

7. CONCLUZIE

Comisia invită Parlamentului European și Consiliul să susțină această comunicare. De asemenea, Comisia invită Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European să furnizeze avize cu privire la această inițiativă.

Comisia va prezenta un raport privind punerea în aplicare a acestei inițiative Consiliului și Parlamentului European până în 2022, pe baza rapoartelor țărilor.

²⁵ COM(2011) 200.

²⁶ JOIN(2016) 49.

²⁷ De exemplu: Programul mediteraneean, Instrumentul european de vecinătate și Programul de cooperare transfrontalieră în bazinul Mării Mediterane.

²⁸ Parteneriatul în domeniul cercetării și inovării în zona mediteraneeană.